

že pri predenji so začeli mnogim omedljevati, hirati in krepati. Pravijo, da murbino perje je dobilo nek čuden smrdljiv duh, in da bolezen od tega izvira. Bolj srečni so pa tisti, kateri so dali červice zgodaj zvaliti, da so se zgodaj zapredli, ker tistikrat murba še ni bila bolna. Kitajsko seme se tudi okoli Kopra (Capo d'Istria) slabo obnaša. Kam bojo tedaj Lahi zanaprej po seme hodili? Kranjci in Štajarci! vi še nič ne veste ne od tertne ne od židne bolezni, — k vam bojo Lahi priromali in drago plačevali. Priložnost se vam sedaj ponuja, svoje žepe napolniti s svetlim laškim dnarjem; samo pridno se poprimite sviloreje, in ki se že ž njo pešate, ne zametujte zdrave in drage robe. Lahko rečem, da se bi bili lepi kokoni letos v Kopru po 7 do 8 gold. funt in še dražje prodali, ako bi se lansko istersko seme na Laškem ne bilo spridilo in ko bi bili červeci zdravi ostali. — Če se bo drugi teden na sv. Lazarja dan (tako imenujejo slovenski kmetje okoli Kopra sv. Nazarija, in morebiti imajo prav; saj je bil njih rojak) cena kaj premenila, bom pa Vam drugič naznanil. *)

Iz Gorice 14. jun.ski. Z velikim veseljem smo brali v predzadnjem listu „Novic“ poziv našega mladega domorodca Franceta Zakrajšek-a, ki misli s prihodom novega leta stopiti v kolo slovenskih pisateljev z „Vilo slovensko“. Kolikor ga poznamo, je zmožen in nadepoln slavaljub, ki se vedno bolj jaderno in temeljito uri v slovenščini in narečjih slovanskih. In da mu pevske žile ne manjka, je že mnogokrat po slovenskih časopisih djansko pokazal. Slovenskih starišev sin, v našem mestu rojen in po slovensko izrejen, se živo zavéda svojega milega naroda, in se krepko poganjati hoče za slovensko reč, ker se v sredi laškonov ne sramuje na čelu nositi ime Slovenca, v tem ko večina njegovih slovenskih rojakov le prerada zatajuje lastno krí. Iz serca mu tedaj privošimo podporo na vse strani, ker smo gotovi, da delo, ki ga bo spravil na beli dan, bo našemu rodu v čast in slavo.

Iz Gorice pri Kerškem na Dol. 10. junija. J. B. Če pogledam preprosti kmet po naši soseski, vidim veliko otrok matere kruha prositi, pa ga jim nimajo dati zavoljo pomanjkanja pridelkov lanskega leta; pri nekterih hišah pa tudi nič ne znajo varovati. Zdaj če nam Bog dá kaj novine, bojo pa spet tiste babe, ktere z žganim vinom teržijo, nosile iz vasi vsak dan žakelj za žakljem, ravno tako kakor zdaj mi nosimo od tergovcev koruzo. Tudi za krompir, komaj da bo za kaj, se bo že krompirjev kramar pripravljaj, vsega v Zagreb izpeljati. Učimo se zdaj gospodariti vsi vkup, da saj po naši krivici ne bo za naprej taka sila za kruh!

Iz Ljubljane. Žalostna novica je predvčeranjim osupnila naše mesto, ker je sedaj gotovo, da kakor druge manjše dežele za prihranjenje državnih stroškov zgubimo tudi mi deželno poglavarstvo z vsemi uradniki, ki so ž njim sklenjene. Krajnska dežela, dosihmal s samostojnim deželnim poglavarstvom, se bo združila s teržaškim in goriškim, in glavno deželno poglavarstvo za vse te tri bode v Terstu, — in tako se bo ravno narobe zgodilo kakor smo mislili, da namreč deželno poglavarstvo za Teržaško, Goriško in Krajnsko pride v Ljubljano. Koroško se bo zedinilo s štajarskim tako, da za te dve deželi bo deželno poglavarstvo v Gradcu.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Posebni odbor, ki so ga državni svetovavci unidan izvolili, da naj državne stroške in dohodke za leto 1861 sam za se pred pretrese, preden jih bo celi državni zbor v prevdarek vzel, se je pod vodstvom grofa Mercandin-a razdelil v 5 manjših odborov tako, da eden je vzel stroške ministerstva notranjih oprav,

pravice bogočastja in nauka, — drugi stroške ministerstva dnarstva, — tretji stroške vojaštva, — četrta vse druge, — peti pa državne dohodke v pretres. Že so se lotili svojega dela. Povedali smo že zadnjič, da državni odbor ni zadovoljen s tem, da bi le gole številke po goldinarjih in krajcarjih pretresal, ampak on se hoče globokeje vrniti v to zadevo in preiskavati, kako bi se dalo drugačno gospodarstvo v našem cesarstvu osnovati, da bi se preobilni državni stroški, potem pa tudi davki ljudstvu znižali. Sila imenitne reči se je s tem namenom podstopil državni zbor, — Bog daj, da bi srečno izpeljal svoj cilj in konec! — Drugi odbor, ki ima prevdariti novo postavo za zemljišne (gruntne) bukvje je pod vodstvom barona Salvotti-a že tudi začel svoje delo. Zanimivo je bilo slišati, kako živi so bili pomenki o tej postavi, ki so pokazali, da so res pravi možaki v tem zboru, ki temeljito pa odkritoserčno razodevajo svoje misli. In kdo bi bil verjel, da že pri „gruntnih bukvah“ se bo unela pravda za obveljavo različnih narodnih jezikov. Že danes se je pokazalo, da narodnost in narodni jezik bota važno poglavje v obravnavah državnih svetovavcov. — Odbor za prevdark kantne poravnave je pod vodstvom barona Lichtenfels-a svoje delo že doveršil. Ker bojo dela zlasti prvega odbora dolgo terpele, je gospod predsednik tistim državnim svetovavcom, ki nimajo v odborih nobenega dela, dovolil za 14 dni urlavb; nekteri so se tedaj za ta čas podali domú.

— Po ministerstvu za leto 1861 napravljeno in dosihmal državnim svetovavcom v prevdarek izročeno osnovo državnih stroškov smo poslednjič le bolj na debelo omenili; naj danes povemo te stroške bolj na drobno: Za živež Njih velič. cesarja je določeno 315.000 gold., Njih velič. cesarice 105.000 gold., Njih velič. stare matere cesarice 52.500 gold., Njih ces. vis. nadvojvodinje Sofije, matere cesarjeve, 52.500 gold., Njih ces. vis. nadvojvoda Franc Karola (očeta cesarjevega) in nadvojvodov Ludevika in Rainera 109.200 gold., Njih ces. vis. nadvojvodu Štefanu za zemljišno odškodnino 4445 gold. Za pomočno dnarnico cesarjevo 66.150 gold., za živež služabnikov pri cesarski hiši 1 milijon 96.709 gold., za cesarske garde 412.251 gld., za dvoje cesarskih igrališč 294.000 gold., — za Njih velič. cesarja Ferdinanda 525.000 gold., za cesarico Marijo Ano 52.500 gold., za Njih ces. vis. nadvojvodinjo Karolino 21.000, za ces. vis. nadvojvoda Ferdinanda Maksa 157.500 gold., Karola Ludevika 110.250 gold. — Stroški ministerstva notranjih oprav spadajo v 11 verst: za uradnike ministerstva 691.000 gld. (za ministra razun stanišča 21.000 gold., za 4 perve uradnike 31.500 gold. itd.), za geologično ustanovo 37.000 gold., za politične uradnike in njih potrebe po vseh cesarskih deželah 17 milijonov in 820.000 gold., za kmetijsko šolo v ogerskem Starem gradu 17.400 gold., za kmetijske potrebe 145.900 gold., za deželne stanove 45.700 gold., za milodarne naprave 615.900 gold., za nove zidanja 700.000 gold., za stavbine uradnike, cesarske ceste in vodne stavbe 14 milijonov 85.000 gold., za žandarje 3 milijone 250.000 gld. — Za ministerstvo pravice: za ministra 14.700 gold., za dva perve uradnika 14.700 gold. itd. za vse uradnike skupaj 211.700 gold., za višjo sodnijo 528.100 gold. in za uradnike in njih potrebe po cesarskih deželah skupaj 13 milijonov in 725.900 gold.

— Sliši se, da bo ministerstvo državnim svetovavcom kmali osnovo nove postave v prevdark dalo, po kateri se ima dozdej veljavna postava: koliko se sme od izposojenega dnarja obresti (činža) jemati, nekoliko prednarediti. Ministerstvo misli, da bi ne bilo prav, ako bi se naenkrat vsakemu na prosto voljo dalo jemati činža kolikor hoče; za zdaj misli, naj se namesto dosihmal dopuštenih 5 ali 6 gold. od 100 dopusti jemati po 8 ali 9 gold. od 100, — čez ene leta pa še več, dokler se more potem ta reč popolnoma na prosto voljo dati vsakemu.

— Vladni časnik „Zeitg. f. inn. Verw.“ pravi, da pri rokodelstvih in obertnijah, ktere spadajo v versto tistih, za ktere se mora od gosposke dovoljenje dobiti, ni po novi postavi več gledati na to: ali je takih rokodelcev za ta ali uni kraj treba ali ne. Če rokodelec skaže, da ima za to rokodelstvo ali obertništvo predpisane lastnosti, se mu mora dovoljenje dati, če je že tudi dosti takih rokodelcev v tistem kraju.

— Te dni je prišla iz Jeruzalema judovska deputacija na Dunaj, dnarja prosit svoje brate, da bi rešila judovski tempelj v Jeruzalemu, ktereja je ondašnja judovska srenja v neki veliki potrebi zastavila, da je dnarja na pósito dobila.

— 18. dan prihodnjega mesca bo sonce merknilo. Po prerajtbah francozke akademije se bo ob začetku merknjenja vidila posebna prikazen, ki se redko kdaj vidi, namreč, da čveteri veliki planeti: Venera, Merkur, Jupiter in Saturn se bojo vidili blizo otamnelega sonca v podobi zategnjenega čveteroogelnika.

Koroško. Iz Celovca se bere v „Triest. Zeitg.“, da deputaciji, ki se je unidan podala na Dunaj, da bi ministerstvu razodela žalostni stan koroških fužin, ktere zatiruje iz ptujih dežel dovaževana železnina, je gospod minister notranjih oprav obljudil dostojno colno branilo; ta minister in pa tudi minister dnarstva sta ji rekla, „da zlo obžalujeta, da je vlada cesarske železnice prodala in tako dosti škode napravila domači obertnii“. — To pač ni veličasten spominek na Brukov grob!

Iz Marskega. Marska družba sv. Cirila in Metoda za razširjevanje lepih bukev v slovanskem jeziku šteje zdaj okoli 10.000 družbenikov.

Lombardo-beneško. Cesarski ukaz od 13. t. m. dovoljuje osrednji deželni skupščini (central-kongregaciji) večjo oblast v razodevanji občinskih zadev in ji izročuje popolno samostojnost v gospodarstvu deželnih zadev; le toliko pravíc — pravi „Wiener Zeitg.“ — se priderzuje vladi, kolikor je treba v prid celi državi in pa ljudstvu lombardsko-beneškemu. Po tem takem bo cesarskemu poglavarstvu odpadlo veliko opravil, ker se bojo izročile deželni skupščini, in vlada bo potrebovala veliko manj uradnikov.

Laško. Iz Neapolitanskega. — V Sicilii je še mir; neapolitanska armada je to deželo zapustila, le v Mesini, Sirakus-u in Agosti se je je nekoliko ustavilo; to kaže, da Garibaldi še nima cele Sicilije in da se bo boj spet začel, ako teh homatij ne poravná diplomacija, na ktero se je kraj neapolitanski zlo zanašal, pa se je zlo zmotil. Kralj neapolitanski, sedaj — pa menda že prepozno — pripravljen svojim ljudstvom dovoliti svobodno vlado, ktero jim je leta 1848 njegov oče dal, pa kmali spet vzela, je v hudi zadregi, ker mu nobena velika vlada noče na pomoč priti. Minister Palmerston je 12. t. m. v državnem zboru sila zabavljivo govoril zoper neapolitansko vlado in očitno rekel, da angleška vlada ji ne bo nikakor pomagala; pa tudi francozki vladni časnik „Constitut.“ ji oistre levite bere, da ni porajtala svetov, ktere ji francozka in angleška vlada že dolgo dajete, in to je znamenje, da neapolitanski poslanec Martino, ki je prišel 11. dan t. m. v Pariz, ni nič opravil. Ker tudi vse druge vlade molče, se tedaj nič ne vé, kaj bo iz tega, kakor tudi ni znano, kaj bo Garibaldi dalje počel, ktereja neapolitanski vojskovodja Lanca sedaj „Njih eksclencija“ imenuje in se sedaj ravno tistemu možu ponižno poklanja, ktereja so malo pred „ro-parja“ psovali in 30.000 cekinov za njegovo glavo obljudili. Res pač čudne reči se godijo na svetu!

Iz Rima. Iz Dunaja se piše, da podpisi na papeževo izposojilo s 50 milijoni franki, ktero je do 15. julija podaljšano, še dosti dobro spod rok grejo, ker je dozdaž že čez 1 milijon frankov podpisanih.

Francozko. Iz Pariza 15. junija. Včeraj so francozke gosposke v posest vzele Savojo in Nico. Po vsem Francozkem, posebno pa v Parizu se je obhajal ta dan z velikimi slovesnostmi; v cerkvi Matere Božje (Notredame) se je pela hvalna pesem.

Nemško. Iz Badena-Badena. — Hipoma se je pozornost celega sveta obrnila na to nemško mestice, kamor je cesar Napoleon povabil pruskega vladarja, ta pa vse druge nemške kralje in kraljice, da so se v velikem zboru snidli 15. dan t. m. in ondi skupaj bili do 17. t. m. ponoči. Zakaj je cesar Napoleon želel ta shod z nemškimi vladarji, zlasti pa z pruskim vladarjem, sam Bog vé in pa cesar Napoleon, — kak drug gotovo ne, ker Napoleon je skrivnostni mož, da mu nobeden v serce ne vidi. Časnikarji so se že zlo zavoljo tega pričkali: kdo je vladarja pruskega napravil, da je dovolil v ta shod; eni pravijo, da mati cesarica rusovska, drugi da kraljica angleška; še bolj pa jo bojo sedaj ugibali: kaj bo storil cesar Napoleon po tem shodu, in kaj vladarji nemški, ki so v Badenu bili. Najbolj jo bo menda tisti uganil, ki misli, da je cesar Napoleon prišel le — žilo šlatat nemškim oblastnikom, da bi zvedil, ali se že ura bliža ali ne za obravnavo „naravne francozke meje“.

Turško. Iz Carigrada 6. junija. Rusovska vlada je spet poslala pismo sultanu, v katerem popisuje pritožbo turških kristijanov.

— Blizo mesta Džeddah poleg rudečega morja in ne deleč od Meke in Medine, kjer so leta 1858 Turki veliko kristijanskih romarjev pomorili, se vidi pred vratami Medine pokopališče, v katerem zraven veliko družih imenitnih spominkov iz starih časov kažejo Evini grob. Ali je res Eva tukaj pokopana, ne more sicer nobeden prav spricati, al vsak ondotnih prebivavcov terdi, da pod črnim kamnom, ki leži pod kuplo in je pobožnim svet spominek, počivajo kosti matere človeštva.

Zitna cena

v Kranji 18. junija 1860.

Vagán pšenice domače 5 fl. 94. — banaške 6 fl. — — reži 4 fl. 6. — ječmena — fl. — — ovsa 2 fl. 80. — prosa 4 fl. 8. — ajde 3 fl. 70. — koruze 4 fl. 60. — soršice — —

Kursi na Dunaji

19. junija 1860.

v novem denarji.

Deržavni zajemi ali posojila.

5% obligacije od leta 1859	66.13
v novem dnar. po 100 g. g.	79.30
5% nar. posojilo odl. 1854 „	70.75
5% metalike	62.—
4 1/2% „	55.—
4% „	40.50
3% „	34.50
2 1/2% „	13.50
1% „	

Obligacije zemlišn. odkupa.

(po 100 gold.)

5% doljno - avstrijsanske g.	92.50
5% ogerske.	73.50
5% horvaške in slavonske „	71.50
5% krajske, štajarske,	
koroške, istrijsanske „	89.—

Deržavni zajemi z lotrijami

Zajem od leta 1860	95.35
„ „ „ 1860 petink. „	95.50
„ „ „ 1839	125.75
„ „ „ 1839 petink. „	121.—
4% narodni od leta 1854 „	99.—
Dohodkine oblig. iz Komo „	15.50

Druge obligacije z lotrijami.

Kreditni lozi po g. 100 . g.	105.25
4 1/2% Teržaški lozi po 100 „	117.—
5% Donavsko-parabrod-	
ski po g. 100	103.—
Knez Esterhazy. po g. 40 „	86.—
Knez Salmovi po g. 40 „	40.—
Knez Palfyovi po g. 40 „	37.50
Knez Claryovi po g. 40 „	36.75
Knez St. Genoisovi po g. 40 „	38.—
Knez Windischgrätz. po g. 20 „	23.50
Grof Waldsteinovi po g. 20 „	27.50
Grof Keglevičevi po g. 10 „	14.50
Budimski . . po g. 40 „	38.25

Denarji.

Cesarske krone . . . g.	17.10
Cesarski cekini . . . „	6.12
Napoleonori (20 frankov) „	10.35
Souvraindori	17.45
Ruski imperiali	10.30
Pruski Fridrikdori	10.80
Angleški souvraindori	12.70
Louisdori (nemški)	10.35
Srebro (ažijo)	26.75